

Cestovní zpráva ze zahraniční pracovní cesty

Účastníci: Ing. Pavel KORÁBEK – OI Havlíčkův Brod – vedoucí OOP
Ing. Pavel PETR – OI Havlíčkův Brod – zástupce vedoucího OOP
Ing. Borek HROMÁDKA – OI Havlíčkův Brod – inspektor OOP
RNDr. Petr KOSTŘICA, CSc. – OI Havlíčkův Brod – inspektor OOP

Místo jednání: Slovensko (Brzotín, Národní park Slovenský kras)

Datum odjezdu z České republiky: 17. 9. 2013

Datum příjezdu do místa určení: 17. 9. 2013 příjezd do Brzotína

Datum odjezdu z místa určení: 20. 9. 2013 odjezd z Brzotína

Datum návratu do České republiky: 20. 9. 2013

Název a adresa navštívené organizace (instituce):

Správa Národního parku Slovenský kras, se sídlem Hámosiho 188, 049 51 Brzotín

Účel cesty:

Seznámení se zvláštní ochranou přírody v podmínkách turisticky exponovaného území Národního parku Slovenský kras.

Seznam získané dokumentace:

- Informační materiály:
 - „Víta Vás národný park – biosférická rezervácia Slovenský kras“
 - „Náučný chodník Zádielska tiesňava“
 - „Náučný chodník Domica“
 - „Náučný chodník Jasovská skala“
 - „Zaujímavosti Slovenského krasu“
 - „Ornitologický stacionár Drienovec“
 - „Gemersko-turnianský kras, Krasová krajina v objatí Karpát“
 - „Vtáctvo chráněného vtáčieho územia Slovenský kras“
 - „Chránené vtáčie územie Volovské vrchy, najväčšie chránené územie na Slovensku“
 - „Fabiánka, NATURA 2000“
 - DVD – „Vodou tvorená, suchom morená“

Anotace (stručný výsledek cesty):

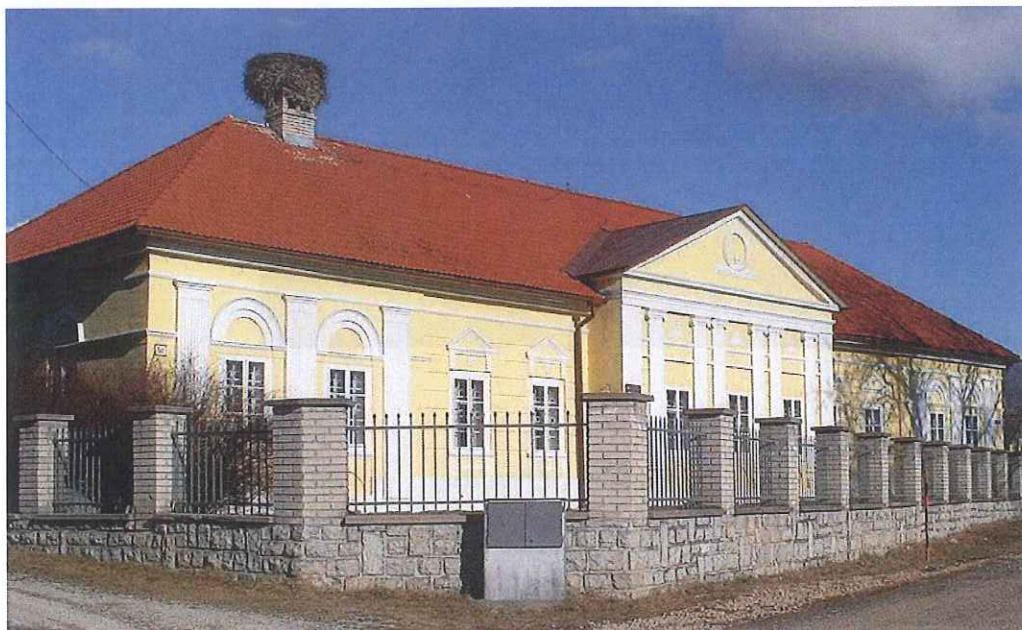
Pracovníci inspekce byli v průběhu zahraniční pracovní cesty seznámeni s problematikou ochrany přírody a krajiny ve velkoplošném zvláště chráněném území Národního parku Slovenský kras, a to jak v souvislosti s turistickým ruchem a sportovním vyžitím, tak s hospodářským využíváním daného území. Diskutovány byly rovněž odlišnosti výkonu státní správy související s ochranou přírody a krajiny na Slovensku a v České republice.

Podrobný popis:

Úterý 17. 9. 2013:

V ranních hodinách výjezd z Havlíčkova Brodu, v 8:20 hodin přechod státní hranice na hraničním přechodu Brodské, ve 13:20 hodin příjezd do Brzotína, kde je sídlo Správy Národního parku Slovenský kras.

Následně byli zástupci inspekce přivítáni v sídle správy ředitelem národního parku panem Ing. Jánem Kilíkem, přičemž následovala zhruba 3 hodinová diskuse zaměřená na ochranu přírody a krajiny v turisticky využívaném území národního parku.

Dle sdělení Ing. Jána Kilíka je na správě národního parku zaměstnáno 10 osob (ředitel, administrativní pracovník, pracovník environmentální výchovy, zoolog, botanik, krajinář, lesník a 4 strážci přírody). Pracovníci správy se zabývají výhradně odbornou činností zahrnující např. inventarizační průzkum v rámci NATURA 2000 a dozorovou činností, kterou vykonávají strážci přírody. Výkon státní správy není na rozdíl od správ velkoplošných chráněných území v České republice těmito pracovníky zabezpečován.

Turistické a sportovní vyžití je soustředěno do několika nejatraktivnějších lokalit, které jsou vhodné jak pro pěší turistiku, tak pro horolezectví či paragliding. Asi nejvýznamnější a svým rozsahem největší sportovní akcí jsou v poslední době závody v orientačním běhu. Území národního parku je svým charakterem vhodné pro přípravu mimořádně náročných a atraktivních tratí. Nejznámějším závodem je tradiční dubnový „Pohár Slovenského krasu“, kterého se účastní

od 600 do 1000 běžců. V roce 1988 se na území parku uskutečnil i závod světového poháru a v roce 2006 akademické mistrovství světa. Všechny tyto závody jsou organizovány ve spolupráci a s povolením Správy Národního parku Slovenský kras tak, aby byl minimalizován dopad na chráněné zájmy.

Území národního parku se skládá ze tří od sebe oddělených částí, které představují jednotlivé krasové planiny a prochází zde řada naučných stezek a turistických cest, jejichž celková délka činí 460 km. Pěší turistika nepředstavuje pro dané území z hlediska ochrany přírody příliš velké riziko, problematičtější je horolezecká činnost v zakázaných lokalitách a nedovolené jízdy čtyřkolek, případně terénních motocyklů. Obecně lze konstatovat, že na území Národního parku Slovenský kras nedochází z hlediska turistického ruchu k takovým střetům se zájmy ochrany přírody a krajiny, jako je to v daleko exponovanějších národních parcích Slovenska. Národní park Slovenský kras svým charakterem odpovídá CHKO Železné hory či CHKO Žďárské vrchy, které rovněž nepatří mezi turisticky nejvíce exponovaná velkoplošná zvláště chráněná území v rámci České republiky. Ředitel národního parku Ján Kilík doporučil účastníkům cesty návštěvu konkrétních lokalit, které jsou turisticky nejvýznamnější.

Po návštěvě Správy národního parku Slovenský kras se účastníci pracovní cesty přesunuli do objektu ubytování, poté následovala prohlídka města Rožňava.

Středa 18. 9. 2013:

V ranních hodinách přesun z místa ubytování do obce Zádiel, odkud byla zahájena pochůzka nejnavštěvovanější naučnou stezkou „Zádielská tiesňava“, která vede severním směrem proti toku Blatnického potoka. Stezka pokračuje na „Horné lúky“, kde je možné vidět ukázky tradičního obhospodařování krajiny a poměrně vzácné výsledky soužití místních obyvatel s přírodou.

Lokalita „Horné lúky“ se vyznačuje planinami, které byly v minulosti zalesněné listnatými dřevinami. Původní lesní porost se pod tlakem místních obyvatel redukoval, a to především díky chovu ovcí a dobytka. V poslední době však dochází k útlumu pastevectví na těchto planinách, což způsobuje zarůstání pastvin křovinami. Negativní vliv na dané území má i v minulosti prováděná výsadba nepůvodních dřevin, zejména borovice.

Jedná se o území národní přírodní rezervace, která byla vyhlášena v roce 1986 na rozloze necelých 215 ha. Typická je svérázná vegetace díky poloze na hranici Slovenského krasu a Slovenského rudohoří. Specifické prostředí podmiňuje vývoj rozmanitých biotopů s výskytem některých vzácných, endemických a reliktních druhů flóry a fauny. Vyvinula se zde škála povrchových i podzemních krasových forem a jevů.

Území je tvořeno převážně druhohorními vápenci, přičemž se po dobu miliónů let vytvářely krasové dutiny. Rostlinstvo tvoří mozaika společenstev, která se vytvořila na styku panonské a karpatské flóry. Z tohoto důvodu je možné zaznamenat v tomto území až 900 druhů vyšších rostlin. Předmětné území s okolními planinami představuje jádrovou oblast nejvzácnějších populací živočichů na území Slovenského krasu.

Následně bylo pokračováno po turistické cestě směrem k národní přírodní rezervaci „Turniansky hradný vrch“. Stráně nacházející se na tomto vrchu jsou domovem vzácných teplomilných druhů rostlin a živočichů. Problémem v této lokalitě je zejména vstup návštěvníků mimo vyhrazené cesty, ačkoliv jsou turisté o zákazu vstupu informováni tabulemi s upozorněním.

Čtvrtek 19. 9. 2013:

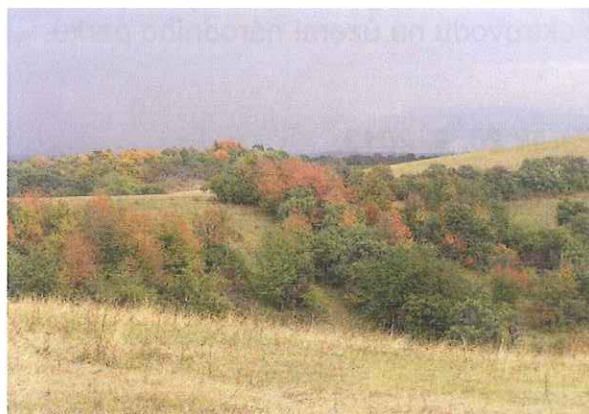
Ráno přesun z místa ubytování do sídla Správy Národního parku Slovenský kras. Za účasti ředitele správy Ing. Jána Kilíka byla provedena prohlídka nejnižše položené (503 m n. m.) ledové jeskyně mírného pásma – Silické ľadnice. Jedná se o národní přírodní památku, která byla zařazena do světového kulturního dědictví UNESCO. Jeskyně je vytvořena v druhohorních triasových vápencích Silického příkrovu podzemním tokem Černého potoka. Z veřejnosti přístupné vyhlídky jsou v jeskyni vidět ledové „rampouchy“. Negativním jevem je přelézání zábradlí a vyšlapání pěšiny, ačkoliv je zde umístěna cedule se zákazem vstupu.

Následně byla v lokalitě „Babia diera“ diskutována problematika nelegálních vstupů do jeskyní. V minulosti to byl relativně častý jev, v současné době však k tomuto nešvaru dochází poměrně zřídka. To je dle názoru Ing. Jána Kilíka dáno i tím, že aktuálně na Slovensku klesá počet speleologů, a to jak profesionálních, tak „amatérů“.

Poté byla provedena pochůzka v lokalitě Silická planina, konkrétně na území Evropsky významné lokality „Fabiánka“. Jedná se o mírně zvlněnou planinu s bohatým výskytem povrchových a podzemních krasových jevů. Charakteristický je výskyt druhově bohatých lučních a pastvinných společenstev.

Tato evropsky významná lokalita se nachází v blízkosti urbanizované oblasti, severně od obce Silica, s čímž mohou souviset některé negativní jevy. Jedná se o nelegální těžbu, myslivost a pytláctví. Pastva dobytka má v současné době nižší intenzitu než v minulosti, což rovněž působí na dané území negativně, neboť dochází k zarůstání a postupnému zániku vzácných nelesních biotopů a dochází i k ústupu vzácných rostlinných a živočišných druhů.

Na předmětné lokalitě se proto doporučuje na loukách a pastvinách odstraňování náletových dřevin, pravidelné kosení, pastva a likvidace invazních druhů rostlin. V lesních porostech je prioritou postupné snižování stanoviště nepůvodních druhů dřevin.

Dle sdělení ředitele národního parku je negativním jevem vjíždění vozidel mimo cesty. Dle platné legislativy je to na území národního parku trestný čin, který šetří policie a státní zastupitelství. V nedávné minulosti bylo vjíždění vozidel pouze přestupkem, který byl řešen blokovou pokutou. Zpřísnění a zařazení tohoto skutku mezi trestné činy paradoxně vede k beztrestnosti, neboť se doposud žádný případ nedostal až k soudu. To je způsobeno zejména tím, že policie a státní zastupitelství řeší mnohem závažnější kauzy.

Odpoledne se uskutečnila návštěva Národní přírodní památky Gombasecká jeskyně, která vznikla erozní činností Černého potoka podél tektonických poruch. Krasová výzdoba této jeskyně je unikátní zejména sintrovými brčky.

Poblíž vstupu do této jeskyně byl pracovníky inspekce zaznamenán výskyt zvláště chráněného mloka skvrnitého.

Navečer byla ještě uskutečněna návštěva území poblíž obce Silická Brezová zaměřená na turistické značení oblasti a ochranu lokality v souvislosti s probíhající výstavbou nadzemního elektrovedu na území národního parku.

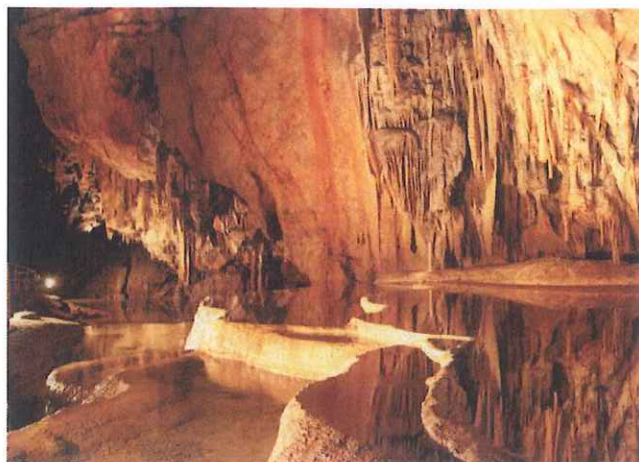
Pátek 20. 9. 2013:

V ranních hodinách přesun z místa ubytování do obce Domica, kde byla uskutečněna prohlídka největší a pravděpodobně nejnavštěvovanější jeskyně Slovenského krasu.

Pracovníci inspekce se v souladu s cílem zahraniční cesty zaměřili i na zdokumentování zázemí a infrastruktury pro návštěvníky, které omezují negativní vliv na lokalitu v souvislosti s turistickým ruchem. Pro návštěvníky je vybudováno relativně prostorné parkoviště a vstupní hala do jeskyně, kde je veškeré potřebné zázemí včetně výstavních prostor s expozicí věnovanou jeskyni, jejímu ekosystému a historii objevů.

Negativní stránkou je vybudování „zábavního“ areálu poblíž parkoviště. Tento areál není zcela dokončen, některé objekty jsou rozestavěné, areál není v provozu a je do něj zakázán vstup.

Jeskyně Domica je národní přírodní památkou, která je důležitá z archeologického i antropologického hlediska. Jeskyně vyniká bohatstvím tvarů, z nichž jsou pro Domicu nejtypičtější krápníkové štíty a bubny, cibulovité stalaktity, kaskádová jezírka a guanové hrnce. V jeskyni se vyskytují zimní kolonie zvláště chráněných netopýrů.

Po prohlídce jeskyně Domica kolem 13. hodiny odjeli pracovníci inspekce zpět do České republiky, přechod státní hranice opět na hraničním přechodu Brodské v 18:15 hodin, příjezd do Havlíčkova Brodu ve 20:00 hodin.

Cestovní zpráva předložena dne:

18. října 2013

Přílohy: žádné

Podpisy účastníků cesty:

Ing. Pavel KORÁBEK.....

Ing. Pavel PETR

Ing. Borek HROMÁDKA

RNDr. Petr KOSTŘICA, CSc.

Cestovní zprávu schválil:

Dne: 18. 10. 2013